

Komplettering av inriktningsbeslut om fördjupad samverkan mellan Hälsinglands kommuner inom IT-området

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att inriktningen för det fortsatta arbetet med att fördjupa samarbetet inom IT-driftområdet ska vara **att bedriva den verksamheten i en gemensam organisation, där man skall verka i gemensamma processer och system. Den ska ingå i eller vara underställd Kommunsamverkan Hälsingland ekonomisk förening.**

att den nya IT-driftorganisationen utifrån en tjänstekatalog ska fungera som en tjänsteleverantör till kommunerna.

att frågan om vilka tjänster som ska levereras som externa molntjänster eller genom egen drift avgörs av den nya IT-driftorganisationen med beaktande av de säkerhetskrav som ställs på kommunerna.

att de tjänster som kommunerna behöver ha tillgång till dygnet runt året om ska ha en säker leverans utifrån dessa förutsättningar.

att kommunerna förbinder sig att snarast påbörja ett gemensamt transformationsprojekt och säkrar budgetmedel samt resurser för genomförandets alla delar

att förändringen ska vara genomförd och den nya organisationen i full drift senast från och med 2026-01-01.

att ge kommunchefen i uppdrag att tillsammans med övriga Hälsinglands kommunchefer leda arbetet utifrån inriktningsbeslutet.

att regelbunden återrapportering om hur arbetet fortskrider ska ske till Hälsingerådet.

Bakgrund

Hälsingerådet fattade den xx-xx-xx beslut om att rekommendera kommunerna att anta ett inriktningsbeslut om fördjupad samverkan inom IT-området med fokus på infrastruktur och drift. Samtliga Hälsingekommuner utom Ljusdal har fattat beslut om det. Ett visst arbete har påbörjats och en utredning¹ har genomförts för att ta fram ett förslag till hur man skulle kunna åstadkomma det.

¹ *Gemensamt IT och vidare digitalisering Hälsingekommuner – To be or not to be?* Av Ola Wallberg mfl Reserch Institutes of Sweden AB 2021-11-29

Utredningen visar tydligt att de som är verksamma inom kommunernas IT-organisationer liksom kommunernas ledningspersonal ser vikten av att samverka. Den konstaterade också att det finns några frågor där det måste fattas ytterligare beslut för att på allvar komma vidare. En annan förutsättning för att lyckas är att man åstadkommer en bred förankring på alla nivåer i kommunernas organisationer och att man skapar en gemensam målbild. En avgörande fråga att besvara är givetvis varför man ska samverka.

Varför samverkan inom IT-området

Ökad IT-säkerhet

Hoten mot vår IT-system ökar successivt och blir allt mer sofistikerade. Det är därför nödvändigt att i allt högre grad utveckla system för att upptäcka och hindra intrång och om det ändå sker så gäller det att ha säkra återställningssystem. Genom en samlad IT-organisation blir förutsättningarna mycket större för att kunna ha specialkompetens inom området.

Kostnadseffektivitet

Genom en samordning så behöver varje kommun inte längre bygga upp sina egna lösningar utan man kan göra det gemensamt vilket sannolikt innebär relativt stora kostnadsbesparingar när det gäller såväl drift som investeringar. Organisationens storlek kommer med stor säkerhet att ge lägre inköpspriser och vara en starkare förhandlingspart med olika leverantörer.

Ökad tillgänglighet

För närvarande är det svårt för alla kommuner i landskapet att till rimliga kostnader ha personal på plats efter kontorstid och på helger. Med tanke på att ett antal av kommunens verksamheter är igång dygnet runt under årets alla dagar så är det en kontinuitetsbrist att det inte med säkerhet alltid finns IT-personal på plats. Inte minst inom vård- och omsorgsområdet kan det innebära stora problem om IT-stödet inte är tillgängligt.

Tillgång till specialistkompetenser

Genom det större kundunderlaget så ökar möjligheterna till specialisering hos personalen. Det underlättar också för att ha backup på verksamhetskritiska funktioner. I många fall är det så att vissa funktioner idag står och faller med enskilda personer. Beroendet av konsulter skulle sannolikt också minska.

Rekrytering

En större organisation med möjligheter till högre grad av specialisering och utvecklingsmöjligheter borde också öka attraktionskraften vid rekryteringar. Genom sin storlek blir man också intressantare som samarbetspartner till andra större IT-organisationer och därigenom attraktivare och synlig för personal i branschen på ett helt annat sätt.

Ökad utvecklingskraft

Av det som framgått ovan så ökar möjligheterna att ha specialistkompetenser och funktioner som dels kan arbeta med direkt teknikutveckling och dels vara ett bättre stöd i verksamhetsutvecklingen av kommunernas olika tjänster. Det kan handla om e-tjänster, robotlösningar, AI-teknik etc.

Några direkta nackdelar med en fördjupad samverkan är svårt att se men som nämnts krävs det en tydlighet i styrning och ledning, väl förankring såväl politiskt som i tjänsteorganisationerna, uthållighet och en beredskap på att det initialt kommer att uppstå omfattande merarbete och pucketkostnader.

Frågor att ta ställning till för att komma vidare

Organisation

Frågan om hur en framtida gemensam IT-driftverksamhet ska organiseras har diskuterats under lång tid. Flera alternativ har lyfts fram där man antingen bygger vidare på en eller fler av de befintliga IT-organisationerna eller bildar något nytt. Eftersom Hälsingerådet och dess ekonomiska förening är den organisatoriska plattformen för det utvidgade samarbete inom en rad områden som nu är på gång så vore det nog lämpligast att kommunernas IT-driftorganisationer slogs samman till en nybildad organisation direkt under Hälsingerådets ekonomiska förening²

Tjänsteleverans

För att skapa en tydlighet vilket ansvar IT-organisationen har i förhållande till kommunerna bör relationen regleras i form av en tjänsteleveransavtal. Med det avses att en tjänstekatalog utarbetas där det definieras vad som ska levereras utifrån behoven hos kommunerna och på vilka villkor som det ska ske. Ersättningen regleras utifrån levererade tjänster. Det är dock viktigt att ett sådant system inte blir alltför komplicerat och svårt att sätta sig in i. Sannolikt kommer man att behöva arbeta med ett basutbud till alla kommuner och sedan erbjudande om vissa tilläggstjänster utifrån enskilda kommuners önskemål.

² Kommunsamverkan Hälsingland ekonomisk förening

I det inriktningsbeslut som tidigare antagits av kommunerna uttrycks *"att den långsiktiga inriktningen ska vara att nyttja fler molntjänster"* Med tanke på att en samlad IT-driftorganisation för hela Hälsingland blir så pass stor är det inte självklart att externa monlösningar är det bästa vare sig ekonomiskt eller säkerhetsmässigt. Att därför slå fast det som ett långsiktigt mål i det här skedet vore olyckligt utan istället öppna upp för den nya organisationen att i dialog med kommunerna avgöra vad som är lämpligast.

Tillgänglighet/Säkerhet

I de kommunala verksamheter där man har behov av att verksamheten fungerar dygnet runt, året om är det också viktigt att man kan känna sig trygg med att IT-tjänsterna alltid kan levereras och att fel som uppstår kan hanteras. Eftersom en gemensam IT-driftorganisation blir så pass stor så borde det vara möjligt att klara det utan alltför höga kostnader.

Angående IT-säkerheten såväl när det gäller att förhindra intrång som att återskapa material efter eventuella störningar måste en mycket hög grad av säkerhet kunna garanteras. Nivåerna på det måste bestämmas utifrån kvalificerade dokumenterade riskbedömningar.

Effektivisering

Eftersom ett centralt skäl till att skapa en gemensam IT-organisation är att bli mer kostnadseffektiv bör man sätta ett tydligt mål för det. Om man förutsätter en likartad leverans som idag men utbyggd med det som står ovan under Tillgänglighet/säkerhet skulle en målsättning kunna vara att sänka kommunernas samlade driftkostnader med 10 % jämfört med kostnaderna 2022 och med beaktande av indexhöjningar fram till 2026-01-01. Tillkommer nya och utvidgade tjänster sker en reglering utöver det.

Omställningsfasen

En förändring av det här formatet kommer att ta tid och kräva relativt stor extra resurser att genomföra även om mycket av arbetet givetvis sker inom de befintliga IT-organisationerna. Det är nödvändigt att det finns en beredskap hos kommunerna och hos berörda IT-bolag att avsätta såväl de personella som ekonomiska resurser som behövs. Det vore alltför osäkert att i nuläget bedöma hur stora omställningskostnaderna kommer att bli. Det som dock är helt nödvändigt är att en övergripande projektledare/digital transformationsledare anställs så snart som möjligt med initialt uppdrag att utarbeta en samlad projektplan som går att kostnadsberäkna.

Tidsplan

Den nya gemensamma IT-driftorganisationen ska vara i full drift senast från och med 2026-01-01

Förslag till fortsatt process

Förslagsvis borde Hältingerådet behandla den beskrivna kompletteringen av det tidigare inriktningsbeslutet så snart som möjligt. Ärendet bör sedan gå till respektive kommun för behandling och eventuellt beslut i kommunfullmäktige innan sommaren 2022. För att inte förlora tid så bör den övergripande projektledaren/digital transformationsledaren rekryteras så snart som möjligt och att IT-strateger och IT-driftsansvariga redan nu påbörjar planeringen av omställningsarbetet.

Bengt Friberg
Kommundirektör
Hudiksvalls kommun